

Speech tijdens de presentatie van "Meer dan een dak" op 10 maart 2017

Ik heb vandaag deze sneeuwkllokjes meegenomen.

Sinds een paar weken staan ze weer te bloeien in de wintertuinen.

Als ik ze zie bloeien, krijg ik altijd een blij gevoel: de lente komt eraan, gelukkig!

Sneeuwkllokjes.

Weet je trouwens dat de naam sneeuwkllokje ook voor iets anders gebruikt wordt?

Daarvoor neem ik je even mee naar Rusland, naar Moskou. In die stad leven zo'n 300.000 daklozen. Honderden van hen sterven in de winter van de kou, ze vriezen dood en al snel worden ze bedekt door een dikke laag sneeuw.

En niemand mist hen.

Als het in april begint te dooien, komen die dode zwervers van onder de smeltende sneeuw tevoorschijn.

Het zijn er honderden...

En ze heten: "sneeuwkllokjes".

Dan zijn sneeuwkllokjes ineens een symbool van ijzige kou, van mensen die verdwijnen en niemand mist hen, van vergeten mensen die ondergesneeuwd raken, spoorloos verdwijnen.

Weet je waar ik zo blij van word: dat er in Nederland 115 inloophuizen en centra van buurt- en straatpastoraat zijn die op zoek zijn naar vergeten mensen, naar medeburgers die ondergesneeuwd raken, die niet gemist worden of die de maatschappij soms liever kwijt dan rijk is. Mensen die vaak onbereikbaar zijn geworden voor de reguliere hulpverlening. Dit weekend stond het nog in de krant: slechts 8% van mensen met zware schulden in Rotterdam worden bereikt door de gemeentelijke kredietbank. En wie helpt de overige 92%??

115 werkplekken, van heel kleine huiskamerprojecten tot hele grote organisaties. En dan heb ik het alleen nog maar over de werkplekken die aangesloten zijn bij Netwerk DAK; daarbuiten zijn er nog tientallen en daarmee gaan we de komende tijd contacten leggen.

115 plaatsen waar niet geziene mensen in beeld zijn, gezien en gehoord worden en meetellen, in tel zijn.

Dat zijn voor mij 115 sneeuwkllokjes die mij zeggen: de lente komt! Er is niet alleen kou, er is ook warme aandacht waardoor mensen niet hopeloos ondergesneeuwd raken en spoorloos verdwijnen!

Bedankt dat jullie er zijn: sneeuwkllokjes in soms diepgevroren grond!

In het afgelopen jaar hebben Helma Hurkens, Maarten Davelaar en ik nog eens extra goed kunnen kijken naar die 115 werkplekken: door enquêtes en diepte-interviews, door jaarverslagen en websites te lezen en door werkbezoeken die we brengen. En we ontdekken dat er heel veel bloeit!

En dan denk ik bij mezelf: het mooie van sneeuwkllokjes is dat dat er elk jaar meer kunnen worden. Het breidt zich uit, tegen alle winterkou en diepvries en pakken sneeuw in.

Maar dat is wel hard werken, dat kost inspanning en daar hebben wij elkaar heel hard bij nodig.

We moeten eerlijk zijn: veel inloophuizen bestaan al meer dan 20 jaar; en soms doen ze nog steeds hetzelfde als 20 jaar geleden. Daardoor is de naam 'Inloophuis' voor veel mensen een beetje stoffig geworden. En bestaat er de indruk dat daar alleen maar wat zielige mensen komen die daar alleen maar wat zitten te koffiedrinken.

De naam inloophuis moet misschien wel wat afgestoft worden, of misschien moeten we zelfs wel een nieuwe naam bedenken.

En vooral es nadenken: naast al het goede en belangrijke werk dat al jarenlang gedaan wordt in de inloophuizen (werk dat ontzettend belangrijk is en dat ik moet blijven bestaan!), moeten we tegelijk ook nadenken: vraagt deze tijd ook nieuwe vormen, nieuwe activiteiten, nieuwe ideeën van present zijn?

Zullen we al onze creativiteit es een beetje bundelen en elkaar sterker maken??

Want er liggen uitdagingen, er liggen kansen, om nóg meer boven de grond te laten komen!

Ik wil jullie een paar sneeuwkllokjes laten zien, die we nieuw boven de grond zien komen.

Ik zie, soms heel in stilte en verborgen, heel creatieve en innovatieve dingen oppoppen.

Even een voorbeeld, heel willekeurig: ik zie een stadspastor en die gaat bijvoorbeeld op de dag van Allerzielen met zijn bakfiets de stad in. De "Engelenbakfiets" heet ie, en die parkeert hij hier en daar op een drukke straathoek. Mensen komen nieuwsgierig kijken en raken in gesprek met de stadspastor. Diepe gesprekken soms. Want reken maar dat talloos veel mensen op zoek zijn naar zingeving, willen praten over waarom we hier op aarde zijn! Kerken lopen leeg, maar de behoefte aan zingeving blijft!

Dat vind ik een sneeuwkllokje, een lentebode!...

Even kijken op een andere plek, waar ik ook wat boven de grond zie komen. Een inloophuis waar heel veel mensen komen met armoedeproblemen (zoals in de meeste inloophuizen dus). Het viel op dat nogal wat bezoekers last hadden van huiduitslag. Oorzaak: ze gebruikten goedkope allesreiniger om de was te doen omdat ze geen geld hadden voor duurdere wasmiddelen. Eén van de bezoekers, een man met een behoorlijke scheikundige kennis maar al jaren werkeloos, is toen gaan nadenken over een goed en goedkoop wasmiddel. En die heeft een uitvinding gedaan. Kostprijs: € 1,-- voor een grote flacon. Bezoekers kopen dat wasmiddel nu van het inloophuis voor de kostprijs. Voor de rijke jonge trendy mensen die in de buurt komen wonen, wordt het aangeboden met een flink winstpercentage. En de zaak loopt goed!

Drie vliegen in één klap: armoedebestrijding met een duurzaam product; Inschakeling van iemand uit de bezoekersgroep (geeft gevoel van eigenwaarde); Én daar ontstaat iets van een verdienmodel, een sociaal ondernemerschap (en daar moeten wij met z'n allen nog wel es over doordenken, nu de inkomsten van kerken, van subsidies en van fondsen teruglopen: andere vormen van financiering gevraagd!).

Maar ondertussen: weer een sneeuwkllokje...!

Kriskras door Nederland; en ik zie van alles boven de grond komen.

Moet je kijken: in een plaats waar veel vluchtelingen zitten. In het inloophuis worden allochtone bezoekers, die daar al jarenlang komen, gevraagd om samen met vluchtelingen in het inloophuis te gaan koken en eten. Daar groeit iets moois: bezoekers voelen zich gewaardeerd, ze kunnen daadwerkelijk iets doen voor anderen. Een nieuwe doelgroep wordt bereikt: vluchtelingen die zich ontheemd voelen. En nieuwe vrijwilligers worden gevonden die afkomen op dit mooie project.

Het vergt wat creativiteit: om ruimte, tijd en vertrouwen te investeren in je inloophuis voor een heel nieuwe groep.

Maar dan bloeit er wel iets op: weer een sneeuwkllokje!...

Nog eentje dan? Nou vooruit...

In het afgelopen jaar is mij wel opgevallen dat we nog wel heel veel mogen doen aan het werken aan bekendheid. Hoeveel mensen weten eigenlijk dat ons inloophuis bestaat? Hoeveel nieuwe doelgroepen weten we te bereiken? Weet de overheid, weten lokale reguliere zorgorganisaties van ons bestaan? Wat doen we aan communicatie? Ook bijv. via social media?

Weer even in een andere hoek van Nederland: de coördinator van het inloophuis daar gebruikt intensief Facebook. Ze heeft duizenden volgers.

Ze heeft etenswaren nodig voor de komende Paasmaaltijd en zet dat op Facebook. Dezelfde dag zegt de grote plaatselijke supermarkt toe dat gratis te zullen leveren.

Ze begint een volkstuin, de oogst is voor voedselbank en de inloopmaaltijden. Ze roept via Facebook vrijwilligers op. Velen melden zich, ook hele andere vrijwilligers dan waar we doorgaans zoeken!

De coördinator beklagt zich op Facebook dat een bezoeker nogal onheus en onrechtvaardig behandeld wordt door de plaatselijke overheid. De wethouder (ook een volger) reageert en er volgt een gesprek en het wordt opgelost!

Communicatie, bekendheid: daar liggen kansen!

Dat is wéér een sneeuwkllokje!...

Ik zie op heel veel plekken van alles boven de grond komen. Dingen waar ik blij van word.

Maar het blijft vaak zo buiten beeld, achter de schermen.

Daar moeten we wel aan werken: om meer zichtbaar en bekend te worden. Zodat de reguliere zorg en hulpverlening en de overheid weet dat wij er zijn en dat wij onbereikbaar geworden mensen weten te bereiken. Dat wij een belangrijke schakel kunnen zijn tussen formele en informele zorg. Dat wij een grote rol kunnen spelen om de groeiende tweedeling en uitsluiting van mensen in onze maatschappij tegen te gaan!

Ons werk is ontzettend belangrijk.... Maar het blijft nog vaak zo onzichtbaar en onbekend.

Daarom hebben we dit boek geschreven. Om iets te laten zien aan de rest van Nederland:

kijk es wat er gedaan wordt op 115 werkplekken door het hele land!

Door meer dan 5.000 vrijwilligers, die samen met zo'n 150 beroepskrachten meer dan 2.000.000 vrijwillige uren per jaar leveren!

Dat mag wel es hardop gezegd worden!

Hier gebeurt iets met een enorm maatschappelijk belang!

Daarom willen we aan jullie vragen: neem 1 of 2 extra exemplaren mee om uit te delen, aan de wethouders van zorg en welzijn, aan andere organisaties met wie je samenwerkt of zou kunnen samenwerken.

Alsjeblieft: dit is ons visitekaartje!

Maar dit boek is vooral bedoeld als een monument voor jullie, vrijwilligers, werkers in de inloophuizen en buurt- en straatpastoraat!

Jullie verdienen een klein monument vanwege de tijd, de creativiteit, de energie, de betrokkenheid die jullie investeren voor mensen die anders ondergesneeuwd, vergeten en niet gemist worden!

Een monument én een mijlpaal onderweg: want we gaan wel verder, zodat er steeds meer sneeuwklonks bovenkomen, dat steeds meer mensen zien dat de lente komt, een warmere samenleving!

Speciaal aan jullie willen we deze eerste exemplaren overhandigen!

10 maart 2017, Jan van Opstal